

ОЦІНЮВАННЯ ВИБОРУ ПІДПРИЄМСТВАМИ СТРАТЕГІЙ ЇХ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ

Ємельянов Олександр Юрійович

д-р. екон. наук, професор, професор кафедри економіки підприємства та інвестицій
Національний університет «Львівська політехніка», Україна

Забезпечення належної ефективності діяльності підприємств в умовах конкурентного середовища функціонування потребує перманентного розвитку суб'єктів господарювання [1, 2], що, серед іншого, викликає необхідність формування потенціалу економічного розвитку компаній [3–6] та провадження ними інвестиційно-інноваційної діяльності [7–10], зокрема здійснення технологічного оновлення [11–16] та реалізації ресурсозберігаючих програм і проєктів [17–22]. Однак при цьому необхідною є попередня розробка підприємствами стратегій свого економічного розвитку [23–26]. Важливим їх видом є стратегії інноваційного розвитку суб'єктів господарювання.

Серед іншого, можливо виділити такі види зазначених стратегій:

1) за різновидами нововведень, розроблення та (або) впровадження яких забезпечуватиме інноваційний розвиток підприємства, – стратегії розвитку на засадах розроблення та (або) впровадження підприємством: продуктових нововведень; технічних та технологічних нововведень; маркетингових нововведень; організаційних, господарських та інших нововведень; одночасно декількох типів нововведень;

2) за способом отримання нововведень: стратегія, що передбачає самостійне розроблення нововведень; стратегія, що передбачає придбання прав на використання нововведень, розроблених іншими особами; стратегія, що передбачає замовлення підприємством послуг із розроблення нововведень іншими особами; стратегії, що передбачають використання інших способів отримання нововведень;

3) за метою провадження інноваційної діяльності – стратегія, яка передбачає досягнення такого рівня інноваційного розвитку, який є: притаманним основним конкурентам; вищим порівняно із конкурентами;

4) за ступенем активності підприємства у провадженні ним своєї інноваційної діяльності: активна стратегія (передбачає регулярне самостійне розроблення та впровадження нововведень); пасивна стратегія (не передбачає самостійного розроблення нововведень);

5) за ступенем ризикованості інноваційної діяльності: високоризикова стратегія; стратегія з обмеженим рівнем ризику;

6) за залежністю підприємства від зовнішніх джерел фінансування інноваційної діяльності: стратегія внутрішнього фінансування; стратегія зовнішнього фінансування; стратегія комбінованого фінансування.

Оскільки існує низка ознак групування стратегій інноваційного розвитку підприємств, то ті компанії, які прагнуть забезпечити такий розвиток, повинні обирати певну комбінацію зазначених стратегій.

Як показав проведений емпіричний аналіз за вибіркою з 50 промислових підприємств України, які впродовж 2019–2022 рр. провадили інноваційну діяльність, більшість з них обирали такі види стратегій інноваційного розвитку: стратегію розвитку на засадах розроблення та (або) впровадження технічних та технологічних нововведень (цю стратегію обрало 28 підприємств, що складає 56% від загальної

кількості досліджуваних суб'єктів підприємництва); стратегію, яка передбачає досягнення такого рівня інноваційного розвитку, який є притаманним основним конкурентам (цю стратегію обрало 35 підприємств, що складає 70% від загальної кількості досліджуваних суб'єктів підприємництва); стратегію внутрішнього фінансування (цю стратегію обрало 29 підприємств, що складає 58% від загальної кількості досліджуваних суб'єктів підприємництва), а також стратегію обмеженого ризику (цю стратегію обрало 36 підприємств, що складає 72% від загальної кількості досліджуваних суб'єктів підприємництва) та пасивну стратегію (цю стратегію обрало 41 підприємство, що складає 82% від загальної кількості досліджуваних суб'єктів підприємництва). Стосовно вибору досліджуваними компаніями стратегії інноваційного розвитку за способом отримання нововведень, то більшість компаній обрали одну з двох стратегій, а саме: стратегію, що передбачає замовлення послуг із розроблення нововведень іншими особами (цю стратегію обрало 20 підприємств, що складає 40% від загальної кількості досліджуваних суб'єктів підприємництва), та стратегію, що передбачає придбання прав на використання нововведень, розроблених іншими особами (цю стратегію обрало 17 підприємств, що складає 34% від загальної кількості досліджуваних суб'єктів підприємництва).

Таким чином, більшість досліджуваних підприємств, які впродовж 2019–2022 рр. здійснювали інноваційну діяльність, провадили її в обмеженому обсязі та переважно реалізовували ті нововведення, які розроблялися іншими особами.

Список використаних джерел:

1. Міщенко, Н. Г. & Міщук, А. І. (2016). Розвиток підприємства на основі інформаційного та інноваційного потенціалу. *Науковий вісник Одеського національного економічного університету*, (4(236)), 191–204.
2. Петрушка, Т. О. (2013). *Оцінювання економічної ефективності ресурсозберігаючого розвитку промислових підприємств* (дис. ... канд. екон. наук). НУ «Львівська політехніка». Львів, Україна.
3. Yemelyanov, O., Kurylo, O. & Petrushka, T. (2018). Methodological principles of evaluating economic potential of industrial enterprise sustainable development. *Науковий вісник «Полісся»*, (2 (14)), 141–149.
4. Yemelyanov, O., Symak, A. & Zarytska, O. (2016). Modelling the process of forming the potential of economic development of an industrial enterprise. *Periodyk naukowy Akademii Polonijnej, Czestochowa, Akademia Polonijna w Czestochowie*, (3), 128–137.
5. Ємельянов, О. Ю., Висоцький, А. Л., Симак, А. В. & Петрушка, Т. О. (2017). Методичні засади оцінювання попиту на продукцію машинобудівних підприємств. *Маркетинг і менеджмент інновацій*, (3), 198–212.
6. Коновал, В. В. (2014). Оцінювання потенціалу розвитку підприємств легкої промисловості. *Вісник ХДУ*, (6 (2)), 206–209.
7. Kryvovyazyuk, I., Britchenko, I., Smerichevskiy, S., Kovalska, L., Dorosh, V. & Kravchuk, P. (2023). Digital Transformation and Innovation in Business: the Impact of Strategic Alliances and Their Success Factors. *Economic Studies (Ikonomicheski Izsledvania)*, (32 (1)), 3–17.
8. Козик, В. В., Ємельянов, О. Ю. & Петрушка, Т. О. (2014). Інвестиційно-інноваційний механізм забезпечення конкурентоспроможності промислових підприємств. *Проблеми економіки*, (1), 52–58.
9. Смолій, Л. В. (2010). Формування інвестиційного механізму інноваційного розвитку буряківництва. *Інноваційна економіка*, (17), 168–171.
10. Федулова, Л. І. (2013). Інноваційний вектор розвитку промисловості України. *Економіка України*, (4), 15–23.
11. Амоша, О. І., Буляєв, І. П. & Шевцова, Г. З. (2007). Інноваційне оновлення техніко-технологічної бази промислового виробництва на синергетичних засадах: теорія і практика. *Економіка промисловості*, (1(36)), 3–9.

12. Ємельянов, О. Ю., Петрушка, Т. О. & Клімковський, М. І. (2020). Методологічні засади оцінювання потенціалу технічного розвитку підприємств. *ЛОГОС. ОНЛАЙН*.
13. Ємельянов, А. Ю. & Петрушка, Т. А. (2014). Технологическое развитие предприятий как средство обеспечения конкурентоспособности их продукции. *Проблемы экономики и менеджмента*, (3(31)), 39–46.
14. Piva, M. & Vivarelli, M. (2018). Technological change and employment: is Europe ready for the challenge. *Eurasian Bus. Rev.*, (8(1)), 13–32.
15. Caliskan, H. K. (2015). Technological change and economic growth. *Procedia Soc. Behav. Sci.*, (195), 649–654.
16. Yemelyanov, O., Petrushka, I., Zahoretska, O., Petrushka, K. & Havryliak, A. (2023). Information support for managing energy-saving technological changes at enterprises. *Procedia Computer Science*, (217), 258–267.
17. Бойчук, Н. Я. & Острянюк, М. М. (2017). Проблеми енергозбереження та підвищення енергоефективності економіки України. *Сучасні проблеми економіки і підприємництва*, (19), 25–34.
18. Бурда, В. Є. (2013). Потенціал енергозбереження та напрями використання альтернативних джерел енергії у промисловості. *Економічний часопис – XXI*, (1-2), 45–48.
19. Ємельянов, О. Ю., Петрушка, Т. О. & Крет, І. З. (2013). Методичні засади оцінювання економічної ефективності впровадження ресурсозберігаючих технологій на промислових підприємствах. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Серія «Проблеми економіки та управління»*, (754), 18–25.
20. Іваненко, О. В. (2013). Формування потенціалу ресурсозбереження соціально-економічних систем. *Економіка. Фінанси. Право*, (8), 7–10.
21. Некрасова, Л. А. & Хрістова, А. В. (2017). Формування ресурсозберігаючої моделі розвитку підприємства. *Економіка: реалії часу*, (2 (30)), 79–84.
22. Сотник, І. М. (2010). Економічне стимулювання ресурсозбереження у контексті сталого розвитку України. *Економіст*, (12), 72–75.
23. Баранович, А. М. (2014). Теоретико-методичні засади формування стратегій розвитку підприємства. *Вісник ХДУ*, (2), 77–81.
24. Македон, В. В. (2013). Розробка стратегії розвитку промислового підприємства. *Теоретичні і прикладні аспекти економіки та інтелектуальної власності*, (1(1)), 369–373.
25. Шавшин, О. С. (2017). Стратегія інноваційного розвитку підприємства. *«Інтернаука». Сер.: Економічні науки*, (3(25)), 167–171.
26. Харченко, В. А. (2014). Механізм формування системи стратегічного управління розвитком промислового підприємства. *Економіка промисловості*, (4 (68)), 97–104.